

Medžiagos aprašas

Pavadinimas: Tekstų tipai ir žanrai (samprotavimo rašinys problemine tema).
IV. Kaip suprasti rašinio temą?
Dalykas: Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra
Klasė: III gimnazijos klasė
Pasiekimų sritis: žr. pasiekimų raida:
Rašymas ir teksto kūrimas (C) Kuriam tekstus, iš esmės atsižvelgdami į temą, problemą, tikslą, komunikavimo situaciją, adresatą. Pasirenka atitinkamą teksto žanrą ir tipą, laikosi jo pagrindinių reikalavimų. Pasirenka tinkamą raišką, iš dalies laikosi kalbos stiliaus reikalavimų (C1.1.3). Logiškai ir nuosekliai plėtoja probleminę teksto temą ir mintį, naudodamasis sukauptomis žiniomis ir patirtimi. Tinkamai ir pagrįstai įterpia citatas ir kitų autorių mintis į savo kuriamą tekstą. Iš esmės motyvuotai išskiria pastraipas, laikosi teksto loginės struktūros. Daugeliu atvejų pastraipoje laikosi minčių dėstymo logikos, iš esmės paisyti rišlumo (formaliojo ir semantinio) reikalavimų (C1.2.3). Siekdamas vienareikšmiškumo, preciziškumo, vaizdingumo ir teksto estetikos iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja abstrakčią ir specifinę leksiką, gramatines konstrukcijas, vaizdingus žodžius ir frazes, citatas, meninės kalbos priemones (C1.3.3). Taiko daugumą rašybos, gramatikos ir skyrybos taisyklių. Tinkamai vartoja bendrinės kalbos leksiką, iš esmės paisyti stiliaus reikalavimų (C2.2.3). Dažniausiai tikslingai pasirenka ir taiko [...] rašytinio teksto kūrimo ir tobulinimo strategijas. Naudojasi įvairiais šaltiniais plėtodamas temą ir argumentuodamas teiginius. Redaguodamas tekstus taiko sukauptas kalbos žinias, daugeliu atvejų naudojami įvairiais informacijos šaltiniais. Saugodamas autorių teises daugeliu atvejų nurodo perteikiamos informacijos ir vaizdinės medžiagos šaltinį (C3.1.3). Kalbos pažinimas Plėtoja žodyną vartodamas abstrakcinę ir specifinę leksiką, susijusią su literatūros ir kultūros probleminėmis temomis. Aptaria leksikos plėtotės būdus ir naujų žodžių atsiradimo priežastis, pateikia pavyzdžių (D2.2.3). Tikslingai pasirenka leksines ir gramatines kalbinės raiškos priemones, atsižvelgdami į stiliaus reikalavimus. Redaguodami savo tekstą atpažįsta ir taisyti daugumą tipinių klaidų (D2.3.3). Tikslingai naudojami įvairiais spausdintiniais ir skaitmeniniais kalbos žodynais, kitais šaltiniais ir mokymosi priemonėmis (D4.2.3).
Mokymo(si) turinio tema: Rišlaus teksto kūrimas ir redagavimas.
Ilgalaikio plano dalis (nurodoma kokios temos/-ų prieš tai buvo mokomasi) Rašymas ir teksto kūrimas
Valandų skaičius nurodytas ilgalaikiame plane: 2

<p>Mokymosi uždaviniai (pamatuojami) ir vertinimo kriterijai: Kurdami tekstus mokiniai suskirsto tekstą į pastraipas; apibrėžia pagrindinę pastraipos mintį; sudaro teisingą rašinio pastraipą; naudoja tinkamą žodyną, kad užtikrintų pastraipos ir viso teksto nuoseklumą; nurodo ir įvardija atskirus rašinio elementus (įvadas, plėtra, išvada; tezė, hipotezė, argumentas, pavyzdys, kontekstas); formuluoja tezę ir hipotezę; rašo įtikinamus argumentus ir kontrargumentus; parenka tinkamus argumentų pavyzdžius; parenka funkcinius ir įvairius kontekstus; apibrėžia temos raktinius žodžius; vartoja abstrakčią leksiką; naudoja įvairias sintaksines struktūras; rašo taisyklingai su skyrybos ženklais ir rašyba.</p>
<p>Galimi mokymo(si) metodai, siūloma veikla: Įtraukianti paskaita, darbas grupėse, teksto analizė, rezultatų pristatymas ir diskusija, refleksija.</p>
<p>Turinys, pateikiamas tekstu su nuorodomis: I. Teksto kūrimo taisyklės. II. Rašinio kompozicija. III. Argumentas ir pavyzdys rašinyje. IV. Kaip suprasti rašinio temą? V. Rašinio kalba ir stilius.</p>
<p>Užduotys, skirtos pasiekti mokymosi uždavinių: užduočių rinkinys (formuojamasis vertinimas, vertinimas taškais, vertinimas pažymiu pagal instrukciją).</p>
<p>Užduotys, skirtos vertinimui ir įsivertinimui klausimai įsivertinimui: Paaiškinu, kas yra teksto nuoseklumas. Suskirstau kažkieno tekstą į pastraipas. Kuriu nuoseklią pastraipą. Kuriu nuoseklų tekstą, susidedantį iš kelių pastraipų. Vartoju žodyną, kuris užtikrina teksto nuoseklumą. Nurodau ir įvardiju kompozicines rašinio dalis. Formuluoju tezę arba hipotezę. Redaguoju rašinio įvadą tam tikra tema. Redaguoju rašinio pabaigą tam tikra tema. Redaguoju argumentus ir kontrargumentus. Argumentams renkuosi tinkamus pavyzdžius. Rašinio temoje apibrėžiu raktinius žodžius. Pasirenku kontekstus, atitinkančius priimtą samprotavimo liniją. Naudoju stilių, atitinkantį mano išraišką. Pastebiu ir taisau kalbos klaidas. Taisyklingai vartoju žodyną atitinkanti lenkų kalbos stiliui. Teisingai naudoju skyrybos ženklus.</p>
<p>Namų darbai (jei reikia, nurodykite, kokius namų darbus mokiniai turėtų atlikti): Žr. Mokymo(si) medžiagą.</p>
<p>Siūloma papildoma medžiaga / literatūra / skaitmeninės mokymo priemonės (SMP): Wielki słownik języka polskiego: https://wsjp.pl/ Cogito dla Polonii https://muzeumpolonii.uw.edu.pl/?page_id=1209 Matura na maksa https://www.youtube.com/@Maturanamaksa/featured Informator o egzaminie maturalnym z języka polskiego https://cke.gov.pl/egzamin-maturalny/egzamin-maturalny-w-formule-2023/informatory/ Kuziak, M., Rzepczyński S., Jak pisać?, Bielsko-Biała 2007.</p>

Reikalingi materialiniai ir technologiniai ištekliai: Šiuolaikinės lenkų kalbos žodynai, prieiga prie interneto.
--

Pateikta konkreți medžiaga, kurią galima naudoti pamokoje (užduočių lapai, veiklų planai): užduočių lapas, veiklų planas
--

ROZPRAWKA – KROK PO KROKU

Lekcja 4.

Jak rozumieć temat rozprawki?

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy **temat rozprawki**: Jakie postawy wobec zła może przyjąć człowiek? Rozważ temat. Odwołaj się do jednego tekstu literackiego z listy lektur obowiązkowych, innego tekstu kultury oraz przynajmniej dwóch kontekstów.

Pyta uczniów, jak go rozumieją, na czym skupiliby uwagę, przystępując do pracy nad redagowaniem rozprawki.

Uczniowie w swobodnej rozmowie dzielą się swoimi pomysłami nad tym, w jaki sposób zaczynają pracować nad tekstem. Możliwe, że już na wstępie zwrócą uwagę, na słowo / słowa kluczowe, wokół którego będą formułować argumenty (zło, postawa). Może się jednak zdarzyć, że zwrócą uwagę jedynie na drugą część polecenia, w której pojawiają się konkretne wymagania odnośnie tekstów, do których należy się odwołać. Istotne jest tu także słowo „rozważ”, które narzuca konieczność sformułowania jakiegoś stanowiska – sformułowania tezy.

2. Nauczyciel wyświetla i odczytuje temat lekcji: „Jak rozumieć temat rozprawki?” oraz cele lekcji.

Uczeń:

- definiuje słowa kluczowe w temacie rozprawki;
- dobiera odpowiednie przykłady popierające przyjęty tok rozumowania;
- dobiera konteksty zgodne z przyjętym tokiem rozumowania.

Nauczyciel zwraca uwagę, że poza przykładem, o którym była mowa na poprzedniej lekcji, w celach pojawiło się pojęcie kontekstu, któremu należy osobno poświęcić uwagę.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel rozdaje kartę pracy (**Załącznik B1**). Informuje, że aby zrozumieć temat rozprawki, najlepiej wykonać kolejno wskazane na karcie pracy kroki.

Uczniowie indywidualnie wykonują poszczególne polecenia (1-6). Po każdym następuje wspólne sprawdzenie. Uczniowie dyskutują nad różnymi możliwościami wykonania zadania. Nauczyciel kontroluje poprawność wykonania zadań, poprawia odpowiedzi błędne, rozwiewa wątpliwości.

2. Nauczyciel wspólnie z uczniami ogląda materiał filmowy: Matura z języka polskiego. Konteksty naturalne <https://www.youtube.com/watch?v=-7Hedv5xQgI>

Po obejrzeniu materiału nauczyciel inicjuje rozmowę dotyczącą wykorzystywania kontekstów w pracy maturalnej. Uczniowie dzielą się swoimi wątpliwościami – mówią, jak rozumieją kontekst. Zapisują swoją definicję kontekstu, np. kontekst to wszystko to, co istnieje poza dziełem, o którym piszę, i wpływa w jakiś sposób na jego odczytanie lub wpływało na jego powstanie.

Aby lepiej zrozumieć, czym jest kontekst, uczniowie mogą – po obejrzeniu materiału filmowego – odtworzyć tok rozumowania prowadzącego i zapisać konteksty do wybranych dzieł, np. romantycznych.

Nauczyciel informuje, że kontekst może być częścią akapitu, w którym pojawia się jakiś przykład ilustrujący argument, a może też stanowić oddzielny akapit. Wówczas kontekst będzie funkcjonował na zasadzie kolejnego przykładu do argumentu. Oba rozwiązania są dopuszczalne.

3. Uczniowie z pomocą nauczyciela tworzą notatkę dotyczącą rodzajów kontekstów (**Załącznik B3**)

4. Nauczyciel wyświetla fragmenty dwóch wypracowań (**Załącznik B4**).

Zadaniem uczniów jest wskazanie fragmentu, który jest kontekstem (**Załącznik B5**). Określają, jaki to rodzaj kontekstu. Warto zwrócić uwagę, że w przypadku tematu nr 1 kontekst jest wpleciony w akapit, natomiast w przypadku tematu nr 2 stanowi odrębny akapit – oba rozwiązania są dobre.

5. Nauczyciel ponownie wyświetla temat rozprawki: „Jakie postawy wobec zła może przyjąć człowiek? Rozważ temat. Odwołaj się do jednego tekstu literackiego z listy lektur obowiązkowych, innego tekstu kultury oraz przynajmniej dwóch kontekstów”. Uczniowie wspólnie ustalają możliwe konteksty i określają ich rodzaj. (**Załącznik B6**)

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel ponownie odczytuje temat lekcji i przypomina jej cele. Uczniowie w swobodnej rozmowie dzielą się swoimi odczuciami z lekcji dotyczącymi tego, które elementy rozprawki sprawiają im największą trudność.
2. Uczniowie samodzielnie zaznaczają kryteria sukcesu, które osiągnęli.

Kryteria sukcesu	Wspaniale	Średnio	Słabo	Komentarz (nad czym muszę popracować?)
definiuje słowa kluczowe w temacie rozprawki				
dobieram odpowiednie przykłady popierające przyjęty tok rozumowania				
dobieram konteksty zgodne z przyjętym tokiem rozumowania				

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik B1

Karta pracy – jak zrozumieć temat rozprawki?

Przeczytaj uważnie temat rozprawki. Wykonaj polecenia.

Temat rozprawki: Jakie postawy wobec zła może przyjąć człowiek? Rozważ temat. Odwołaj się do jednego tekstu literackiego z listy lektur obowiązkowych, innego tekstu kultury oraz przynajmniej dwóch kontekstów.

1. Podkreśl w temacie pojęcia kluczowe. Zdefiniuj je swoimi słowami. Możesz skorzystać z definicji słownikowych: <https://wsjp.pl/> .

Zło to

Postawa to

2. Sporządź listę wyrazów bliskoznacznych do słów kluczowych.

Zło:

Postawa:

3. Zastanów się, jak można rozumieć zło, którego człowiek doświadcza i / lub którego się dopuszcza. Innymi słowy – na czym może polegać zło.

Zło dla człowieka mogą stanowić:

4. Nazwij postawy, jakie człowiek może przyjmować w obliczu zła.

Wobec zła człowiek może przyjąć postawę:

5. Przyjmij jakieś założenie – sformułuj tezę.

6. Dobierz teksty z listy lektur obowiązkowych, które pasują do postawionej tezy oraz inne teksty spoza tej listy.

Postaraj się odpowiedzieć na pytania:

- na czym polegało zło, z którym zetknęli się bohaterowie?
- jaką postawę wobec zła przyjęli (jak się zachowywali)?
- czy i jak napotkane zło wpłynęło na ich życie (na ich zachowanie) lub życie innych?

Załącznik B2

[przykładowe odpowiedzi do karty pracy]

1. Podkreśl w temacie słowa kluczowe. Zdefiniuj je swoimi słowami. Możesz skorzystać z definicji słownikowych: <https://wsjp.pl/> .

Zło to przeciwieństwo dobra. Jest antywartością, zawsze oceniana negatywnie. Kojarzy się najczęściej z czynem krzywdzącym innych ludzi.

Postawa to jakiś sposób zachowania wobec zjawisk, zdarzeń lub osób i myślenia o nich.

2. Sporządź listę wyrazów bliskoznacznych do słów kluczowych.

Zło: nieszczęście, klęska, kataklizm, krzywda, niedola, okrucieństwo, nikczemność, niegodziwość

Postawa: stosunek, podejście, nastawienie, zachowanie

3. Zastanów się, jak można rozumieć zło, którego człowiek doświadcza i / lub którego się dopuszcza. Innymi słowy – na czym może polegać zło.

Zło dla człowieka mogą stanowić: choroba, śmierć bliskiej osoby, utrata domu / ojczyzny, wojna, epidemia, kataklizmy, głód, przemoc

4. Nazwij postawy, jakie człowiek może przyjmować w obliczu zła.

Wobec zła człowiek może przyjąć postawę: rozpacz, rezygnacji, strachu, gniewu, agresji, sprzeciwu, akceptacji

5. Przykładowe tezy:

- Ludzie przyjmują różne postawy wobec zła, w zależności od tego, czego zło dotyczy.
- Na postawę człowieka wobec zła mają wpływ wyznawane wartości i kodeks moralny, dlatego też są różne postawy wobec zła.
- Postawa człowieka wobec zła zależy od wielu czynników, między innymi od tego, czy zło ma wymiar ogólnoludzki, społeczny czy też indywidualny.
- Nie można wskazać jednej postawy, którą przyjmują ludzie wobec zła. W zależności od tego, czego zło dotyczy, ludzie mogą je ignorować lub podjąć walkę; mogą też przyjąć bierną postawę obserwatora.

6.

Wąż – Księga Rodzaju opisuje pojawienie się zła w świecie. Świat jest z natury dobry, jednak żyje w nim zło pod postacią węża, który kusi Ewę, aby złamała boski zakaz. Kobieta mu ulega i kosztuje owoc z drzewa poznania dobra i zła. Nieposłuszeństwo – pierwszy grzech – doprowadza do wygnania pierwszych ludzi z raju i sprowadza na ziemię zło.

Olimpijscy bogowie – Kronos, aby zyskać władzę, okalecza swojego ojca, Uranosa; Apollo odznacza się okrucieństwem – karze za zbytnią pychę Marsjasza – obdziera go ze skóry.

Hiob – spotkało go zło ze strony Boga, w którego wierzył, któremu ufał. Złem były: choroba, śmierć członków rodziny, utrata wszystkiego, co posiadał. Przyjął postawę akceptacji. Bóg nagrodził jego wytrwałość w wierze.

Konrad (Dziady III) – wyrazem zła jest pycha Konrada, która ujawnia się w scenie Improwizacji i doprowadza go do buntu przeciwko Bogu. Chociaż intencje bohatera są dobre (chęć zakończenia cierpień rodaków), to z każdą kolejną sceną pogrąża się moralnie. Do równowagi powraca dzięki egzorcyzmom odprawionym przez Księdza Piotra.

Załącznik B3

[przykładowa notatka]

Kontekst to odniesienie się w wypowiedzi do np.:

- 1) innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu – kontekst literacki
- 2) historii literatury – kontekst historycznoliteracki
- 3) teorii literatury – kontekst teoretycznoliteracki
- 4) charakteru epoki – kontekst historycznokulturowy
- 5) biografii autora – kontekst biograficzny
- 6) filmu, spektaklu teatralnego – kontekst kulturowy
- 7) utworu muzycznego, dzieła plastycznego – kontekst kulturowy
- 8) mitologii, Biblii – kontekst kulturowy
- 10) religii – kontekst religijny
- 11) historii – kontekst historyczny
- 12) filozofii – kontekst filozoficzny
- 13) kwestii politycznych, społecznych – kontekst społeczny

Kontekstem może być WSZYSTKO, co funkcjonuje poza dziełem, o którym się pisze, i co poszerza rozumienie podjętego tematu.

Załącznik B4

Wskaż fragment, który stanowi kontekst. Określ jego rodzaj.

1. Temat wypracowania: „Człowiek w poszukiwaniu swego miejsca na ziemi”

Niejednokrotnie o tym, że jakiś punkt jest właśnie tym jedynym i wybranym, przekonywali się romantycy zmuszeni do tułaczki po świecie i opuszczenia ojczyzny. Jednym z nich był Adam Mickiewicz. „Epilog” „Pana Tadeusza”, podobnie jak inwokacja, pokazuje, że to Litwa jest

miejszem na ziemi dla wieszca. Przebywa on w Paryżu, bierze udział w emigracyjnych sporach, ale tęskni za małą ojczyzną. Wspomina ją, nazywa krajem lat dziecińczych, idealizuje. Ukazuje rodzimy pejzaż, zasobne gospodarstwo i wartości takie jak: patriotyzm, poszanowanie tradycji, gościnność, szacunek dla starszych i wyższych urzędem oraz kobiet. Przywołuje staropolskie zwyczaje, chociażby celebrowanie posiłków, polowań, tańczenie poloneza. W miejscu na ziemi, którym jest Soplicowo, niczym w sielance panują spokój i radość, a także ład i porządek, harmonia.

2. Temat wypracowania: Czym dla człowieka jest wolność?

O sile dążenia do wolności może świadczyć zachowanie Konrada, bohatera „Dziadów”, cz. III – buntownika, który w imię walki z zaborcą odważył się sprzeciwić samemu Bogu. Młodzieniec nie mógł dłużej godzić się z brakiem reakcji Boga na trudną sytuację Polski i Polaków, miał pretensje, obwiniał Najwyższego o niedoskonałość świata, nieszczęście ludzi (przede wszystkim Polaków), dystans i obojętność wobec cierpienia. Aby zbawić ludzkość, najpierw domagał się rozmowy, a później, pchnięty do ostateczności, stanął ze Stwórcą w szranki. W swojej pysze pragnął podziwu ze strony Najwyższego i domagał się spotkania. Dialog z Najwyższym, niemal zakończony porównaniem do cara, był wyrazem największego poświęcenia – Konrad był gotów poświęcić własne życie, by zbawić Polskę.

Na podobne poświęcenie był gotów się zdobyć Kordian, bohater dramatu Juliusza Słowackiego. On również definiował wolność jako prawo do istnienia niepodległej, wolnej od innych państw Polski. Wierzył, że zupełne oddanie dla dobra ojczyzny, walka z zaborcami to jedyny sens życia.

Załącznik B5.

[rozwiązanie zadania]

Wskaż fragment, który stanowi kontekst. Określ jego rodzaj.

Temat wypracowania: Człowiek w poszukiwaniu swego miejsca na ziemi.

Niejednokrotnie o tym, że jakiś punkt jest właśnie tym jedynym i wybranym, przekonywali się romantycy zmuszeni do tułaczki po świecie i opuszczenia ojczyzny. Jednym z nich był Adam Mickiewicz. „Epilog” „Pana Tadeusza”, podobnie jak inwokacja, pokazuje, że to Litwa jest miejscem na ziemi dla wieszca. **Przebywa on w Paryżu, bierze udział w emigracyjnych sporach, ale tęskni za małą ojczyzną.** [kontekst biograficzny] Wspomina ją, nazywa krajem lat dziecińczych, idealizuje. Ukazuje rodzimy pejzaż, zasobne gospodarstwo i wartości takie jak: patriotyzm, poszanowanie tradycji, gościnność, szacunek dla starszych i wyższych urzędem oraz kobiet. Przywołuje staropolskie zwyczaje, chociażby celebrowanie posiłków, polowań, tańczenie poloneza. W miejscu na ziemi, którym jest Soplicowo, niczym w sielance panują spokój i radość, a także ład i porządek, harmonia.

2. Temat wypracowania: Czym dla człowieka jest wolność?

O sile dążenia do wolności może świadczyć zachowanie Konrada, bohatera „Dziadów”, cz. III – buntownika, który w imię walki z zaborcą odważył się sprzeciwić samemu Bogu. Młodzieniec nie mógł dłużej godzić się z brakiem reakcji Boga na trudną sytuację Polski i Polaków, miał

pretensje, obwinił Najwyższego o niedoskonałość świata, nieszczęście ludzi (przede wszystkim Polaków), dystans i obojętność wobec cierpienia. Aby zbawić ludzkość, najpierw domagał się rozmowy, a później, pchnięty do ostateczności, stanął ze Stwórcą w szranki. W swojej pysze pragnął podziwu ze strony Najwyższego i domagał się spotkania. Dialog z Najwyższym, niemal zakończony porównaniem do cara, był wyrazem największego poświęcenia – Konrad był gotów poświęcić własne życie, by zbawić Polskę.

Na podobne poświęcenie był gotów się zdobyć Kordian, bohater dramatu Juliusza Słowackiego. On również definiował wolność jako prawo do istnienia niepodległej, wolnej od innych państw Polski. Wierzył, że zupełne oddanie dla dobra ojczyzny, walka z zaborcami to jedyny sens życia. [kontekst literacki]

Załącznik B6

Zaproponuj różnorodne konteksty możliwe do wykorzystania podczas pisania rozprawki **na temat:** Jakie postawy wobec zła może przyjąć człowiek? Rozważ temat. Odwołaj się do jednego tekstu literackiego z listy lektur obowiązkowych, innego tekstu kultury oraz przynajmniej dwóch kontekstów.

Załącznik B7

Przykładowe konteksty do rozprawki: Jakie postawy wobec zła może przyjąć człowiek? Rozważ temat. Odwołaj się do jednego tekstu literackiego z listy lektur obowiązkowych, innego tekstu kultury oraz przynajmniej dwóch kontekstów.

Kontekst kulturowy (dzieło plastyczne) Pieter Bruegel, „Rzeź niewińątek”, 1566

Artysta odniósł się do biblijnej rzezi niewińątek, która została zlecona przez rzymskiego namiestnika, Heroda, obawiającego się narodzin króla żydowskiego. Na obrazie widać, jak żołnierze forsują drzwi i okna domów; widoczne są ciała zabitych dzieci i rozpacz ich rodziców. Mordowanie dzieci, niezależnie od czasów i motywacji za nim stojących, zawsze będzie uznawane za czyn jednoznacznie zły.

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Rze%C5%BA_niewini%C4%85tek_\(obraz_Pietera_Bruegla_starszego\)#/media/Plik:Pieter_Bruegel_the_Elder_-_The_Massacre_of_the_Innocents_-_WGA3479.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Rze%C5%BA_niewini%C4%85tek_(obraz_Pietera_Bruegla_starszego)#/media/Plik:Pieter_Bruegel_the_Elder_-_The_Massacre_of_the_Innocents_-_WGA3479.jpg)

Kontekst filozoficzny – odniesienie do filozofii stoickiej (przydatne przy analizie postawy akceptacji)

Stoicyzm był podstawową filozofią starożytnego Rzymu i został odkryty na nowo w epoce renesansu. Etyka stoicyzmu stanowiła ważną inspirację dla filozofii chrześcijańskiej. Zgodnie z jej założeniami wszystko to, co otacza człowieka, ma charakter racjonalny i boski.

Kontekst biograficzny – odniesienie do biografii Jana Kochanowskiego i jego bólu po stracie córki.

Kontekst historyczny - kontekstem do „Dziadów” III będą prześladowania w innych okresach historycznych, chociażby w czasie II wojny światowej.

Parengè: Magdalena Trysińska